

Intervju med Frank Brand

Paul Avrich

1972

Frank Brand var en pseudonym för den italienske anarkisten Enrico Arrigoni, som bodde illegalt i Förenta Staterna från 1924 till sin död 1986. Han var murare till yrket och gick också under namnen "Frank Branch", "Henry Arrigoni" och "Harri Goni" (från hans efternamn Arrigoni). Då jag intervjuade honom 1972, i hans lilla lägenhet i ILGWUs kooperativhus på Manhattan, bad han mig att inte publicera någonting om honom tills vidare, "för jag ska egentligen inte vara vid liv". 1977, då en reporter från New York Times, Israel Shenker, frågade efter hans riktiga namn, svarade han "Vilket av dem? Vilket år?" Under 1920- och 1930-talen skrev Brand för ett antal anarkistiska tidningar, på spanska och engelska liksom på italienska och 1928 startade han en egen, anmärkningsvärd tidskrift som hette Eresia. 1937 for han till Spanien för att delta i kampen mot Franco och det var Emma Goldman som fick honom ut ur fängelse när han arresterades i Barcelona. Som en inbiten individualist fördömde Brand inte bara nazism och fascism utan också vad han kallade "galärslavs-världen" hos kommunisterna, som han ansåg vara ett större hot mot mänsklig frihet än någon annan politisk grupp. Under 1970- och 1980-talen publicerade han en rad böcker – Den Totalitära Mardrömmen (1975), Övermänniskans Vansinne (1977), Äventyr i Monoliternas Land (1981), Frihet: Min Dröm (1986) – som fördömde centraliserad auktoritet i alla dess former. Tillfrågad av Israel Shenker om när anarkismen kommer, svarade han: "Inte under min livstid. Kan bli om några århundraden från nu. För att vara anarkist är det inte viktigt att realisera anarkismen omedelbart. Någon dag kommer individer att vara fria att reglera sina liv själva, utan inblandning av staten – den största fienden till individen." I februari 1984 firade Libertarian Book Club, i vilken Brand var en medlem sedan lång tid, hans nittioårsdag med en fest. Mindre än tre år senare, den 7 december 1986, dog Brand i sin lägenhet. Hans kropp hittades på golvet bredvid sängen av hans gamla kamrater Valerio Isca och Pasquale Buono. Han blev nittiotvå år gammal. Han efterlämnade två döttrar, en tidigare partner och en bror, hans sista, i Italien. Bland Brands passioner var resor och opera. Han lämnade sina böcker och sin samling operaskivor till Libertarian Book Club. Hans kropp kremerades den 11 december 1986.

MITT RIKTIGA NAMN är Enrico Arrigoni. "Brand" är en pseudonym tagen från Ibsens figur Brand, en stark individualist, och jag fick det namnet av en flickvän i Svarta Skogen 1918. Jag föddes den 20 februari 1894 i samhället Pozzuolo Martesano, nära Milano. Min far var skräddare med bondeursprung. Jag blev anarkist 1908 vid fjorton års ålder. Jag var den enda anarkisten i ett samhälle på tretusen personer. En del tror att anarkismen är medfödd, så kanske är det sant. År 1900 började tecknen redan visa sig. När Bresci mördade kung Umberto och barnen fördömde honom som en mördare, försvarade jag hans död som en naturlig upprorshandling och sa att en dag skulle jag också bli anarkist. Själva ordet "anarkist" fascinerade mig. Jag var sex år gammal.

Nio år gammal gick jag ut tredje klass och for till Milano för att arbeta. Jag fick jobb som hjälprea åt en bagare och gick omkring 6 på morgonen och delade ut bröd med ett stort rep över axeln, sju dagar i veckan, ca hundra timmars arbete för tjugo lire (runt fyra dollar på den tiden) plus kost och logi. Ännu fanns det inga lagar om barnarbete som förbjöd detta. När jag besökte min hemby gav en präst mig böcker att läsa och läsning har alltid varit en av mina stora passioner.

Som fjortonåring började jag arbeta vid en svarv på en lokomotivfabrik. Det året läste jag en pamflett av Tolstoj som hette Jag kan inte tåga!, en attack på tsartyranniet. Den pamfletten påverkade mig väldigt djupt. Jag hade slukat böcker från nio års ålder, läst två eller tre i veckan, bar med mig böcker på min bagerirutt, läste böcker på gatan när jag gick, en vana jag fortfarande har kvar. Vid fjorton års ålder hade jag läst hundra böcker – historia, romaner, äventyrsberättelser och så vidare. Jag började delta på en socialistisk studiecirkel för unga människor, men vid avslutningen var jag den ende i en grupp på tjugo som vägrade gå med i den socialistiska ungdomsorganisationen. När min socialistiske lärare frågade mig varför jag inte skulle gå med sa jag att jag ansåg socialismen vara kapitalismens sista stadium och att jag ville vara anarkist.

Så jag ansåg mig redan vara anarkist vid fjorton års ålder. Men jag hade ännu ingen kontakt med anarkistgrupper eller anarkistlitteratur. Jag började leta efter det och började läsa anarkistiska tidningar och böcker. Jag kom första gången i kontakt med anarkister på ett stort protestmöte efter avrättningen i Spanien av Francisco Ferrer. I en dag eller två var gatorna fyllda av protesterande. Det var fullt i nivå med en revolt. Jag träffade några anarkister då. Min första anarkistiska handling var att delta i en strejk på vår fabrik för att sänka arbetstiden på lördagar från tio till åtta timmar. Under förkrigsåren var det en period av stor upprördhet i arbetarrörelsen i

Italien. Arbetarna ville inte gå ut i strejk, så jag och två eller tre andra unga anarkister ställde oss framför dörren och stoppade dem från att komma in. Strejken vanns men såklart fick vi sparken. Vi väntade oss det, men vi var inte rädda. Det var en ära att få sparken – och så unga! Et var vår utmärkelse på att vi var revolutionärer. Vi anarkistiska ungdomar tog aktiv del i många strejker och gatudemonstrationer, grävde upp kullersten och kastade dem på polisen. Vi var den militantaste gruppen och Socialistisk Ungdom följde oss i spåren. Vi var individualistiska anarkister, för Milano var ett centrum för anarkistisk individualism; tryckaren av den främsta anarkistiska tidningen var individualist och den första italienska översättningen av Stirners *Den Ende* och Hans Egendom publicerades i Milano.

Jag var tjugo år när kriget bröt ut. När jag inkallades försökte jag fly från Italien med en vän. Vi for till Genua och klev ombord på en båt – vi visste inte ens vart den skulle – men vi blev fångade och arresterade. Mitt första gripande hade skett 1909 eller 1910 när jag sålde anarkistiska tidningar vid en musikkonsert i en park i Milano; jag hölls fängslad i åtta dagar och släpptes sedan. Jag hade slutat jobba på fabriken – jag kunde inte stå ut med fabrikslivets rutin och klaustrofobi – och sålde frukt på gatan. (Jag hade vägrad bli skraddare, min fars yrke, för jag hatade stillasittande arbete.)

När Italien gick med i kriget 1915 kastade sig många socialister och radikaler in och stödde krigsansträngningarna. Men anarkisterna i Milano motsatte sig kriget varenda en. Vi följde inte Krapotkin och de andra, utan fortsatte vår antimilitaristiska agitation ända till slutet. Den sista stora antikrigsdemonstrationen i Milano organiserades av anarkister. Vi tryckte femtusent flygblad som sa: "Kom alla till Piazza del Duomo och protestera mot kriget". En handfull av oss gick från fabrik till fabrik och delade ut flygbladen och två av oss arresterades. Vi fick stor uppslutning, Torget var fullpackat med unga arbetare som skrek "Ner med kriget!" Slagsmål utbröt och jag blev av med två tänder. Det pågick i fem timmar, till klockan ett på natten. Jag blev inkallad men hade som yrkeskunnig arbetare tillstånd att arbeta i en fabrik (i uniform) och deltog i övningar varje lördag.

Det var då jag började förbereda att fly landet. Mina kamrater Ugo Fedeli och Francesco Ghezzi arbetade på samma fabrik, men än så länge var jag den ende i uniform. Efter två månader som soldat bestämde jag och andra att utropa strejk och jag valdes till strejkkommitténs ledare. Fabriken stod under militär kontroll (den tillverkade reflektorer för militärt bruk), så jag måste fly. Jag och Ghezzi var de första av Milanoanarkisterna som flydde. Det tog oss två dagar att korsa Alperna in i Schweiz. Jag tog mig till Geneve men arresterades tillsammans med tre kamrater och tillbringade tre månader i fängelse. En gång när jag hissade ner en burk sardiner till en kamrat nedanför kände en vakthund doften av fisken och började yla, så jag kastades i samma "hål" där Luccheni⁽¹⁾ hade tillbringat sex år, så sa i alla fall vakten till mig. De fyra av oss inledde en hungerstrejk och Luigi Bertoni satte igång en kampanj för vår frigivning, som så småningom lyckades. Det fanns några hundra italienska desertörer i Schweiz på den tiden, hälften av dem var anarkister.

Jag ville lära mig tyska så jag for till Lucerne och arbetade som svarvarmaskinist under sträng polisbevakning. Poliser brukade eskortera mig till och från arbetet varje dag. Efter tre månader flyttade jag till Zürich och arbetade i en fabrik i omkring ett år. I slutet av 1917, efter att bolsjevikerna tagit makten i Ryssland, fick vi italienska anarkister i Zürich idén att göra revolution där genom att organisera en antikrigsdemonstration som skulle sprida sig genom Schweiz in i de krigförande länderna. Idén tycks fantastisk nu, men vi var unga och på den tiden fanns det vida spritt missnöje mot kriget och en vida spridd upprorsstämning mot den europeiska sociala ordningen. Men efter tre eller fyra dagars demonstrationer och våldsamma konfrontationer med polisen fick vi ge upp det. Då en lag utfärdades om att internera alla desertörer tills kriget var över beslutade vi att fly genom Tyskland till Holland.

När jag tjuvåkade tåg genom Tyskland i februari 1918 arresterades jag nära Karlsruhe och tillbringade flera veckor i häkte och släpptes sedan och tilläts arbeta på en fabrik i Svarta Skogens område som svarvarmaskinist. Som en antikrigsgest saboterade jag maskineriet och fängslades igen i Karlsruhe. Jag åtalades för krigssabotage och riskerade att bli skjuten., så jag började planera min flykt. Jag slutade äta för att försvaga mig, i hopp att föras till sjukhus. Jag skrapade avsiktligt mitt huvud i golvet och låtsades sedan, blödande, att ha svimmat. Doktorn tillkallades. Han undersökte mig och sa "Han är lite undernärd men annars helt frisk." Jag skrev då till den militäre befälhavaren i Karlsruhe och krävde rätttegång eller frigivning. I brist på bevis beslutade de att

⁽¹⁾ Luigi Luccheni var en ung italiensk anarkist som år 1898 högg ihjäl kejsarinnan Elizabeth av Österrike i Geneve.

släppa mig. Jag återgick till arbete, först i Karlsruhe och sedan i Frankfurt, där jag blev kvar tills krigsslutet och arbetade som svarvare.

När kriget var över brann vi italienare av iver att fara till Berlin, då vi väntade att revolutionen skulle bryta ut där. Jag lärde mig spela fiol, låtsades vara musiker och reste till Berlin med tåg ”för att hålla en konsert”. Berlin stod mitt i revolutionär upphetsning. Jag sålde Karl Liebknechts och Rosa Luxemburgs Rote Fahne för att försörja mig. När Spartakistupproret utbröt i januari 1919 anslöt sig jag och andra italienska anarkister och socialister och ockuperade Vorwaerts lokaler, medan andra spartakister tog över järnvägsstationen och andra nyckelpositioner runtom i staden. Vi ockuperade det i åtta dagar och jag var den ende som undkom att gripas av Noskes trupper, efter att ha kickats för att hämta rena kläder och låtsades sedan vara infödd (vid det laget talade jag flytande tyska) när jag såg trupper omringa Vorwaerts byggnad. Jag gömde mig på olika ställen – mest hemma hos spartakister – i åtta dagar. De fick idén att skicka mig och en kamrat, Mario Mantovani, till Ryssland som hemvändande krigsfångar.

Vi for till Ryssland på tre månader i början av 1919. Då vi inte hade några dokument fördes vi till tjecken i Moskva, som trodde att vi var spioner. Men jag kände till Angelica Balabanoff, som hade bott i Italien, och bad att få träffa henne. Så fort jag nämnt hennes namn var det som ett trolleri, och de befriade oss omedelbart. Den Tredje Internationalen grundades (mars 1919) medan vi var där. Balabanoff, dess sekreterare, omfamnade oss varmt – hon älskade Italien och italienare – och hjälpte oss lämna landet. Hon var redan besviken på bolsjevikregimen och var mycket modfälld över revolutionens öde. Hon skickade oss, under täckmantel att vara ungerska krigsfångar som återvände till Ungern, som kurirer till Italien med dokument från Internationalen.

Vi anlände till Budapest i tid för Bela Kuns revolution. För oss var det en total överraskning. Vi hade ett möte med Kun personligen och visade honom dokumenten från Internationalen. Vi for sedan vidare till Wien och till det italienska konsulatet och påstod att vi var italienska krigsfångar i Ungern. Vi tilläts så återvända till Italien som hjältar istället för desertörer.

Väl i Milano måste jag hålla mig gömd i fyra månader eftersom jag var känd där som desertör. Jag återvände till Berlin och var där i omkring sex månader och undervisade i italienska på en Berlitzskola för att försörja mig. Jag besökte Rudolf Rocker som hjälpte mig att komma till Paris, där jag tillbringade lite mer än ett år innan jag for vidare till Spanien. Jag arbetade ett kort tag i en fabrik i Barcelona men hamnade i trubbel med polisen och fick smugglas ombord på en båt till Argentina.

Det var år 1920. Jag bodde i Buenos Aires i ett år, anställd som fabriksarbetare och snickare. Jag delade rum med Diego Abad de Santillán, en arbetare som jag men tre år yngre, i omkring sex månader. Han blev medlem i redaktionen på La Protesta. Jag hälsar fortfarande på honom när jag reser till Argentina. En dag flyttade en tysk kamrat vid namn Wilckens⁽²⁾, som hade deporterats från USA, in hos oss. La Protesta skickade Santillán till Berlin som korrespondent. Han lärde sig tyska, träffade Rocker och gifte sig med dottern till Fritz Kater, som ännu lever med honom i Buenos Aires. Jag berättade för Wilckens, som arbetade i hamnen som ordonnans, att jag ville åka till USA och han ordnade att jag kunde gömma mig ombord på ett brittiskt lastfartyg, som släppte av mig i Tampico (det här var 1921).

Jag korsade Rio Grande till fots och tog mig in i Förenta Staterna. Men jag greps och fängslades i sju månader, fördes till New York av immigrationsmyndigheterna och deporterades till Italien i oktober 1922, såsom illegal invandrare. I Italien – det här var just före Mussolini kom till makten – var jag fortfarande eftersökt för en dom på sjutton år, så jag smet från båten i Palermo och tog mig sedan till Rom, där Malatesta redigerade Umanità Nova. Han hjälpte mig att korsa gränsen till Frankrike. Jag blev kvar i Paris till 1924 och for sedan till Kuba på flera månader. Jag skrev för en anarkistisk tidskrift i Havanna under pseudonymen ”Brand”, som jag hade antagit i Tyskland. Jag tog en tysk lastbåt till New Orleans, min andra illegala inresa i USA. Jag for till New York, där jag blev kvar från 1924 till slutet av 1928 och återvände sedan till Paris. Jag kom tillbaka till Staterna 1930 och har varit här – bortsett från regelbundna resor utomlands – sedan dess.

I New York hade jag 1924 fått jobb som svarvarmaskinist i en liten fabrik i Harlem, blev sedan målare och till sist murare. Jag blev omedelbart aktiv i den anarkistiska rörelsen, i de spanska och Road To Freedom-grupperna

⁽²⁾ Kurt Wilckens (1886-1923), tyskfödd anarkist och IWW-are, deporterad från USA 1920. 1923 dödades han överstelöjtnant Varela i Buenos Aires och mördades själv efteråt i fängelse.

på 22:a gatan och i en italiensk grupp i Brooklyn, Circolo Volontà. Jag skrev emellanåt i L'Adunata [dei Refrattari – Galleanisternas veckotidning, övers. anm.] och också i Cultura Obrera, efter Esteves död redigerad av Roberto Muller från Argentina, som senare medverkade i min tidskrift Eresia. Kanske skrev jag dessutom korta saker på engelska i Road to Freedom.

Som jag sa umgicks jag med Road to Freedom-gruppen (jag ville lära mig engelska så fort som möjligt) och med den spanska gruppen (jag kunde spanska från Spanien, Argentina och Kuba och min dåvarande partner, som dog kort senare, var spanjorska). Jag var aldrig egentlig medlem i den italienska gruppen; de italienska anarkisterna här var för det mesta från södra Italien och nordbor som jag kom inte riktigt överens med dem, medan jag kände mig hemma med spanjorerna.

Jag startade Eresia 1928, en eklektisk tidskrift med stark individualistisk betoning, om än de medverkande inkluderade anarkokommunister som Ugo Fedeli, min gamle kamrat i Milano. Joe Conti, vår kassör från Brooklyn, lärde mig muraryrket. Jag var redaktör och skrev både som "Brand" och "Harri Goni". Teckningarna gjordes av en annan murare, från New Jersey. Vi tryckte tvåtusen exemplar av tidskriften. Ghezzi, en annan gammal kamrat från Italien och individualist som jag, skickade artiklar från Ryssland, varifrån vi desperat men framgångslöst försökte få ut honom.

Jag skrev senare regelbundet i Controcorrente, redigerad i Boston av Aldino Felicani, och hjälpte till att starta Intesa Libertaria under slutet av 1930-talet, som överlevde i bara ett år eller två. Den försökte föra samman alla anarkistiska tendenser men misslyckades. L'Adunata vägrade samarbeta, om än några människor från L'Adunata hjälpte oss individuellt. Carlo Tresca samarbetade till en början men drog sig snart ur. Till slut tog Trescagruppen i Philadelphia över tidskriften, men den lades ned strax efter.

Jag bör också nämna att jag for till Spanien under spanska inbördeskriget. Jag var där i fem månader och skrev två artiklar i veckan för Cultura Proletaria. Jag fängslades i Barcelona och det var Emma Goldman som fick lös mig. Men det är en annan historia som jag sparar till en annan gång. Slutligen skrev jag några korta pjäser, utgivna i Italien efter Andra Världskriget, under mitt riktiga namn, Enrico Arrigoni. Jag var varit aktiv i Libertarian Book Club de senaste tjugo åren, den ende individualisten i gruppen.

Jag är och förblir individualistisk anarkist. Vi tror på tillfälliga organisationer i specifika syften och när de väl uppnåtts försvinner organisationerna. Vi accepterar inte permanenta organisationer för de tenderar att bli auktoritära trots dess medlemmars goda vilja. Men vi är inte motståndare till alla sorters organisation; till och med Max Stirner trodde på en Egoisternas Union. Men det är inte bara frågan om organisation som skiljer oss från anarkokommunisterna. Vi har också en annan frihetsuppfattning. För oss är frihet det högsta goda och vi gör inga kompromisser. Alltså förkastar vi alla institutioner som har minsta nyans av auktoritet. Ändå bör varje anarkist följa den trend av anarkismen som passar dennes egen psykologi. Så jag är inte motståndare till anarkokommunismen. Låt anarkokommunisterna förbli anarkokommunister – jag vill inte omvända dem! Individualistisk anarkism passar mig, men den behöver inte passa andra.

Min anarkistiska syn har inte förändrats över åren. Men Santillán, t ex, har kommit till en punkt där han förkastar revolution, precis som vi individualister gör. Vi betonar utbildning. Några av oss deltog i revolutioner under illusionen att något bättre kunde komma ur det. Men genom våldsam revolution kan vi inte införa anarkism. Revolutioner är i sig auktoritära. Dessutom, i framåtskridna länder som Förenta Staterna har vi många medel till fredlig propaganda, så vi behöver inte revolution. Jag skulle alltså välja kapitalism framför kommunism om valet måste göras, för under kapitalism kan vi skriva, tala, ha forum, bilda kooperativ och så vidare. När jag ser anarkister samarbeta med kommunister blir jag ledsen för deras skull, för de vet inte vad de gör. I Controcorrente förde jag en kampanj för att man inte ska ha någon som helst kontakt och inga förbindelser med kommunister.

Jag är individualist av naturen. Av anarkistlitteraturen har Stirner haft störst betydelse för mig. De andra – Armand, t ex – utvecklade inte nya idéer, utan var stirneriter själva. Faktiskt kan man inte gå bortom Stirner eftersom Stirner förkastade varje form av auktoritet. Han var den ende anarkist som lyckades demaskera alla former av auktoritet, oavsett om det var institutioner eller begrepp – stat, religion, plikt, ära, fosterland – allt traditionen håller för heligt. För Stirner är de alla "hjärnspeken". Han var den ende som inte kompromissade i någon form, den som ville se en komplett individ, en individ som skulle förverkliga som kompletta person-

lighet och nå full frihet. Jag kan umgås mycket väl med andra sorters anarkister, men jag är troligen den ende individualisten kvar bland de italienska anarkisterna [i USA] idag.

Det Anarkistiska Biblioteket

Paul Avrich
Intervju med Frank Brand
1972

sovversiva.wordpress.com
Intervju med Frank Brand, New York City, 7 november 1972
Av Paul Avrich
Översatt från boken "Anarchist Voices"

sv.anarchistlibraries.net